ANG
Bayan

Ang Bayan

Pebrero 21, 2026 (Bisaya)

Central Committee, Communist Party of the Philippines

2026-02-21

Marcos kaniadto, Marcos karon

Angay nga dumdumon sa katawhang Pilipino ang ika-40 nga anibersaryo sa Panag-alsang Edsa, ang upat ka adlaw nga makasaysayanong pag-alsa nga nagsilbing katapusang pagsulbong sa 14-ka-tuig nga pakigbisog sa katawhang Pilipino nga mitapos sa korap ug pasistang diktadura ni Ferdinand Marcos Sr.

Aron palanaton ang paglingkod niya sa Malacañang, gipahamtang ni Marcos Sr ang balaod militar niadtong 1972 ug gigamit ang militar ug pulis aron magsabwag og pasistang kabangis. Gitaptapan, gibusalan ug gisumpo ang tibuok katawhan, samtang gikawkaw ang bahandi ug gipahimuslan ang gahum sa mga Marcos.

Dili moubos sa $10 bilyon (o halos ₱600 bilyon) ang gikawkaw sa mga Marcos ug gibangko sa lain-laing nasud, o gipalit og mga mansyon, yuta, bilding, dyamante, mga negosyo ug uban pang mga katigayunan. Giangkon sa mga Marcos ang negosyo sa iyang mga karibal, ug gipaburan ang iyang mga kroni ug mga matinud-anong alipures. Miburot ang mga Marcos samtang naglunang sa kalisud ang katawhan.

Sulod sa 14 ka tuig, walay kakapoy ug walay hunong nga nakigbisog ang

katawhang Pilipino. Dungan-dungan silang nagmartsa sa kadalanan para magprotesta, ug gibaktas ang dalan sa armadong pakigbisog sa kabanikanhan. Armado ug dili armado, maisugon silang nanglimbasog ug nagsakripisyo aron tapuson ang paghari sa diktadurya. Sa garapal nga pagpanglimbong ni Marcos sa eleksyong 1986, miulbo ang kasuko sa tibuok katawhan ug misulbong sa upat ka adlaw nga panag-alsa.

Adunay espesyal nga kamahinungdanon ang pagdumdum sa Panag-alsang Edsa karong tuig 2026. Pagdumdumon ang pagnag-alsang nagpalagpot sa kanhi pasistang diktadurang puno sa korapsyon, samtang nagkalapad ang kasuko sa katawhan sa bilyun-bilyong pisong gibulsa sa mga maanomalyang flood control project. Misulbong ang mga lihok-protesta gikan niadtong Setyembre 2025. Padayon nga nagdilaab ang kasuko sa katawhan sa korapsyon, ug gilaumang subling modagsang sa kadalanan.

Pagadumdumon karong tuiga ang Panag-alsang Edsa samtang nagkakusog ang panawagang panubagon hangtud sa pinakataas ang tanang nalambigit sa pagpangurakot. Human ang upat ka dekada, laing Marcos na usab ang anaa sa sentro karon sa kasilag ug protesta sa katawhang Pilipino.

Human ang pipila ka bulan nga pugos ginatabunan ang pagkalambigit ni Marcos sa kurakot, migawas nga ang mga ebidensya nga nagtudlong siya mismo, kaabag ang mga upisyal sa Malacañang ug kakunsaba ang mga upisyal sa Department of Public Works and Highways (DPWH), ang utok sa malukpanong iskema sa kuleksyon sa kikbak sa mga proyektong pang-imprastruktura sa gubyerno.

Ang mga pamatuod niini, lakip ang listahan sa nadawat nga kikbak nga mokabat sa ₱8 bilyon nga gihatod sa balay ni Marcos sa Forbes Park, gipugngang mabutyag sa publiko sa pagbasura sa kongreso sa gipasakang kasong impeachment batok kaniya. Kakunsaba usab ang Akbayan ug pipila ka pulitikong nagpakaaron-ingnong anti-korapsyon, pugos nga ginapalayo ni Marcos ang kasuko sa katawhan kaniya. Gihimong rason ang “pagbalik sa mga Duterte” aron hadlukon ang katawhang nanghingusog nga panubagon si Marcos.

Ang gibulsang kikbak ni Marcos sa mga flood control project kabahin lamang sa dakung iskema sa mga Marcos aron mangawkaw og bahandi sa poder. Sukad nga subling milingkod ang mga Marcos sa Malacañang, dili moubos sa pito ang kasong korapsyon batok kanila ang gibasura sa mga korte, lakip ang kapin ₱3 bilyong kinawat nga bahandi. Giduso ni Marcos ang pagbalaod sa Maharlika Fund aron magamit niya ang hangtud ₱75 bilyong pondo sa gubyerno aron ipuhunan sa negosyo sa pagapaburan niyang mga burgesyang-kumprador.

Magkaaway man sa pulitika ug pagpangawat, ang mga burukrata-kapitalista magkaabin sa ilang makihut-ong nga interes ug nagkahiusa sa pagpangdaugdaug sa katawhan. Kung dili tungod sa protesta sa katawhan, dili nila papanubagon ang parehong korap sa kahadlok nga sila na ang panubagon sa umalabot. Napalagpot man sa poder niadtong 1986, wala gipapanubag o gipabayad ang mga Marcos sa unum ka sunud-sunod nga gubyerno. Gunit pa gihapon sa mga Marcos ang gatusan ka bilyong pisong kinawat nga bahandi nga gigamit sa miaging mga tuig aron hinay-hinay nga makabalik sa gahum.

Sa milabayng mga dekada, labaw nga migrabe ang pangpangawat ug pagpangawkaw sa mga upisyal sa gubyerno ug mga nagharing hut-ong sa bahandi. Matag rehimen nabantog sa tagsa-tagsa nilang dinagkung anomalya —Kamag-anak Inc, PEA-Amari, Hweteng Protection, NBN-ZTE Deal, Pork Barrel King, Pharmally Scandal ug uban pa. Samtang nagkalalum ang gikahulugang krisis sa ekonomya, labaw silang nahimong garapal ug walay puas sa pagpangawat sa pondo sa katawhan. Gisugdan ni Duterte ug gipasamot ni Marcos ang dinagkung kikbak sa mga proyektong flood control. Bisan bise presidente lamang, gatusan ka milyong piso usab ang gibulsa ni Sara Duterte, nga nabantog sa korapsyon, sama sa iyang amahan.

Ang pagbulsa ni Marcos ug iyang mga kakunsaba sa bilyun-bilyong pisong pondo sa katawhan misugnod sa nagdilaab nga kasuko sa masa sa katawhan. Samtang nagpakatagbaw sa bahandi ang mga langyawng kapitalista ug lokal nga nagharing hut-ong, subra-sobra ang pag-antus sa masang anakpawis ug gagmayng nanginabuhi atubangan sa walay hunong nga pagmahal sa presyo sa pagkaon ug mga palaliton, ubos nga suhulab ug sweldo, kawalay trabaho ug panginabuhian, palpak nga serbisyo, padayon nga paggun-ob sa kinaiyahan ug resulta niining mga kalamidad. Samtang nagsunud-sunod sa gahum sa imperyalismong US, gination sa armadong estado ang pasistang kabangis niini ngadto sa katawhan.

Pagadumdumon sa katawhan ang ika-40 ka tuig sa Panag-alsang Edsa taliwala sa nagkakusog nga panawagan, ilabina sa mga kabatan-onan, nga tapuson ang nagharing dunot nga sistema. Tinuod gyud nga aron makab-ot ang gitinguha sa katawhan nga tinuod nga kausaban, kinahanglang tapuson ang nagharing semikolonyal ug semipyudal nga sistema ug ang makihut-ong nga paghari sa mga burukrata-kapitalista, kakunsaba ang mga burgesya-kumprador, dagkung agalong yutaan, ug langyawng monopolyo kapitalista.

Kinahanglang huptan ang mga leksyon sa kasaysayan aron iwagan ang dalan sa pag-asdang sa pakigbisog alang sa nasudnong demokrasya nga adunay sosyalistang perspektiba. Kinahanglang hugpungon ang lapad nga panaghiusa sa katawhan aron iasdang ang rebolusyonaryong pakigbisog pinaagi sa

malungtarong gubat sa katawhan. Panawagan sa Partido, ilabina ngadto sa kabatan-onan: Sampa sa Bagong Hukbong Bayan! Unsa man kalisud ug kadaku ang sakripisyo, padayon natong iasdang ang armadong pakigbisog sa kabanikanhan, ug ipundar ang bag-ong demokratikong gubyerno sa atong kaugmaon.

Mga detalye sa kikbak ni Marcos, gibutyag

Gibutyag ni Rep. Antonio Tinio sa ACT Teachers Partylist ang pipila ka detalye sa korapsyon nga gikalambigitan ni Ferdinand Marcos Jr kalabot sa maanomalyang mga proyekto sa flood control. Sa usa ka pamulong sa Kongreso niadtong Pebrero 10, gisaysay niya nga personal niyang nakita ang binayloay og mensahe ni Marcos ug Adrian Bersamin, kanhing pangulo sa Presidential Legislative Liaison Office, nga nagsilbing “suluguon” ni Marcos sa mga transaksyon. Si Bersamin mao ang apo sa pag-umangkon sa kanhing executive secretary ni Marcos nga si Lucas Bersamin.

Nahitabo ang binayloay og mensahe sa tunga-tunga sa Disyembre 2024 hangtud Hulyo 2025, sa panahong gimando ni Marcos ang pagsingit sa mga proyektong nagkantidad og ₱100 bilyon sa badyet alang sa 2025. Sentral sa bayloay ang paghatud ni Bersamin og ₱8 bilyong kikbak nga nasutang gigamit ni Marcos sa eleksyong 2025. Una nang gibutyag sa kanhing undersecretary sa Department of Public Works and Highways nga si Roberto Bernardo nga naghatud siya og ₱8 bilyon kang Bersamin ug sa kanhi undersecretary sa edukasyon nga si Trygve Olivar. Sa mga mensaheng gipakita kang Tinio, gipahibalo ni Bersamin kang Marcos nga “kumpleto na” ang paghatud sa maong kantidad niadtong Marso 2025.

Niadtong Hulyo 2025, pipila ka adlaw ayha ang state of the nation address (SONA) ni Marcos diin gikastigo niya ang mga kongresista sa pagsulting “maulaw pud mo” lambigit sa mga proyektong flood control, midawat siya og dugang ₱2 bilyong kikbak na gihatud ni Bersamin sa gipalit ni Marcos nga balay sa Forbes Park.

Ang maong impormasyon naggikan kang Rep. Leandro Leviste nga una nang nagbutyag nga aduna siyay gunit nga mga bidyo ug affidavit gikan sa mga Bersamin nga magpamatuud sa mga panghitabo. Gipaambit niya ang mga ebidensya sa mga representante sa Makabayan, Liberal Party ug uban pang grupo.

Tungod sa pagduhaduha ni Leviste nga ipubliko ang maong mga bidyo ug

mensahe, wala kini nalakip sa impeachment complaint nga gihaon batok kang Marcos. Gibasura na ang maong reklamo niadtong Pebrero 10, kung kanus-a gihikyad ni Tinio ang mga ebidensyang nakolekta ni Leviste.

Protesta ug asembliya kontra korapsyon, nagpadayon

SA MILABAYNG MGA semana, naglunsad og mga asembliya ug protesta kontra korapsyon ang mga progresibong grupo isip pag-andam sa dakung protesta sa Pebrero 25, ika-40 anibersaryo sa panag-alsang EDSA. Panawagan sa mga aktibidad ang pagpanubag sa tanang nalambigit gikan sa pinakatumoy.

Niadtong Pebrero 14, gipasiugdahan sa Kilusang Bayan Kontra Kurakot (KBKK) ang asembliya sa kapin 50 ka organisasyon sa University of the Philippines-Diliman sa Quezon City. Nagpadala og mensahe sa pakighiusa sa asembliya si Bishop Gerardo Alminaza, pangulo sa Caritas Philippines ug nangulo sa Catholic Bishops' Conference of the Philippines Episcopal Commission on Social Action. Niadtong adlawa usab, laing panagtapok ang gilunsad sa STOP Corruption Alliance sa Davao City.

Duha ka Black Friday Protest, niadtong Pebrero 13 ug 20, ang gihimo sa mga alyadong organisasyon sa KBKK. Adunay mga protesta sa upat ka syudad sa National Capital Region, Baguio City, Bulacan, Laguna, Cavite, Batangas, Cebu, Iloilo, ug sa Tacloban City.

Niadtong Pebrero 20, gibawalan sa mga lokal nga upisyal sa Quezon City ang mga progresibong grupo nga maglunsad og rali sa EDSA ug manawagang pakanaugon si Marcos sa gahum.

Mga protesta

Mindorenyo, kontra dredging. Nagprotesta ang mga residente sa Barangay Iriron, Calintaan, Occidental Mindoro niadtong Pebrero 6 aron ireklamo ang dredging nga gihimo sa ilang barangay nga walang pagtugot. Gikundena nila ang pagpanggun-ob sa baybay sa ilang barangay sa kumpanyang Ovada Philippines Inc.

Mga maralita sa QC, nagprotesta kontra sa hulgang demolisyon. Dungan-dungan nga nagprotesta ang mga residente sa Sityo San Roque sa Barangay Bagong Pag-asa, Quezon City niadtong Pebrero 10 aron babagan ang hulgang demolisyon sa tulo ka erya sa maong sityo. Kapin 300 ka pamilya ang mapalayas para sa planong pagpalapad sa kalsada padulong sa mall nga Vertis North, nga iya sa mga Ayala.

Pagdagan ni Sara Duterte sa pagkapresidente, gimakmak. Naglunsad og protesta ang mga progresibong grupo sa Ateneo de Manila University niadtong Pebrero 19 isip pagmakmak sa anunsyo ni Sara Duterte niadtong Pebrero 18 nga modagan siya sa pagkapresidente. Gitawag sa Bagong Alyansang Makabayan ug Koalisyong Makabayan ang deklarasyon nga hinungog ug desperadong tangka nga ikayasan ang tulubagon atubangan sa mga reklamong impeachment.

5 ka sundalo sa 11th IB, patay sa pagdepensa sa BHB

LIMA KA SUNDALO sa 11th IB ang namatay niadtong Pebrero 15 sa serye sa aktibong pagdepensa sa BHB-Southeast Negros sa Barangay Santo Niño, Tanjay City, Negros Oriental. Sa taho sa yunit, tulo ka panagsangka ang nahitabo sa tunga-tunga sa alas-5:30 hangtud alas-7 sa buntag.

Nagpahigayon og imbestigasyon sa mga problema sa masang mag-uuma sa barangay ang yunit sa BHB dihang miatake ang 11th IB.

Pagmina sa Woggle Corporation, napaundang sa katawhan

BUNGA SA WALAY hunong nga pakigbisog sa katawhan sa Dupax del Norte, Nueva Vizcaya batok sa pagsulod sa Woggle Corporation sa ilang komunidad, napugos ang Mines and Geosciences Bureau nga imando niadtong Pebrero 5 ang temporaryong suspensyon sa permit sa eksplorasyon sa kumpanya. Ginasulting hinungdan niini mao ang “force majeure” o panghitabong wala sa kontrol sa naggunit sa permit. Lakip sa mga panghitabo ang pagtukod sa barikada, hugot nga pagbabag ug nagtunhay nga tensyon tali sa mga residente ug kumpanya.

Bisan aduna nay kamandoon, gipadayon pa gihapon sa kumpanya ang eksplorasyon. Niadtong Pebrero 17, sa tabang sa PNP, gipagawas sa kumpanya ang mga makina niini ug gidala sa DENR ang mga mineral sample nga nakuha gikan sa baryo.

Niadtong Pebrero 12, nagprotesta ang gatusan ka residente, grupong pangkinaiyahan, tawong-simbahan ug mga tigsuporta sa pakigbisog sa mga taga-Dupax. Gihimo ang protesta sa kapitolyo sa Nueva Vizcaya aron ipanawagan ang hinanaling kanselasyon sa permit sa eksplorasyon sa kumpanya.

Gilunsad ang protesta atol sa pagdungog sa pito ka tigpanalipud sa kinaiyahan nga giaresto human ang bangis nga pagbungkag sa barikada niadtong Enero 23. Sa pagdungog, sa makitawhanong konsiderasyon, gibawi sa RTC branch 30 ang kamandoan niini nga gipaesplekar ang pito ka residente sa Dupax del Norte kung nganong dili sila angay pasakahan og kasong indirect contempt (paglapas sa mando sa korte).

Niadtong Pebrero 16, gitukod sa UP Diliman ang Defend Nueva Vizcaya Movement. Misalmot dinhi ang mga lider sa komunidad sa Dupax del Norte, grupong pangkinaiyahan, mga katutubo, tawong-simbahan, akademikong institusyon, ug mga indibidwal aron panalipdan ang kinaiyahan, natural nga bahandi ug katungod sa katawhan sa Nueva Vizcaya.

Dinastiyang Romualdez, nagpaluyo sa pagmina og blacksand sa Leyte

Nagpadayag og pagsupak ang mga residente sa MacArthur, Leyte batok sa pagmina og blacksand sa Mac-Arthur Ironsand Project Corporation (MIPC) sa ilang lungsod niining Pebrero. Nagpaluyo sa operasyon ang dinastiyang Romualdez nga adunay kontrol usab sa uban pang magun-ubong mina sa Eastern Visayas.

Ang MIPC usa ka kontraktor sa Strong Built Mining Development Corporation (SBMDC). Niadtong 2007, gitanyagan sa Mines and Geosciences Bureau-Region 8 ang SBMDC og 25-ka-tuig nga Mineral Production Sharing Agreement (MPSA) langkub ang 7,411 ektaryang yuta sa mga lungsod sa Dulag, Mayorga, MacArthur, Javier ug Abuyog. Ang SBMDC gipalit niadtong 2024 sa Bright Kindle Resources & Investments Inc, kumpanyang gipanag-iyahan ni Martin Romualdez, ig-agaw ni Ferdinand Marcos Jr, kanhing Speaker, ug kongresista sa unang distrito sa Leyte.

Supak ang mga residente sa operasyong mina tungod kay paggagub-on niini ang mga umahan ug mga sistema sa irigasyon nga kritikal sa produksyon sa pagkain. Adunay mga taho usab nga ginabawalan ang pipila ka mag-uuma nga makasulod sa kaugalingon nilang yuta. Niadtong 2022, natukmod na sa panaghiusa sa mga residente ang temporaryong pagpahunong sa operasyon sa MIPC-SBMDC.

Sa wala pa misulod ang MIPC-SBMDC sa MacArthur, nagmina na og blacksand ang Nicua Mining Corporation sa lungsod. Gihiloan niini ang Lake Bito tungod kay nadap-og sa danaw ang lana ug uban pang kemikal gikan sa minahan. Pipila ka beses usab nga namatay ang tone-toneladang isda ug uban pang bahandi sa danaw. Niadtong 2012, nagbarikada ang mga taga-Barangay Villa Imelda ug Barangay Liwayway batok sa operasyon.

Protesta batok sa Rice Liberalization Law ug pagsaka sa presyo sa lana

NAGPROTESTA ANG MGA grupong mag-uuma ug mamumuong-panguma atubangan sa Department of Agriculture sa Quezon City isip pagdumdum sa ika-7 nga anibersaryo sa pagbalaod sa liberalisasyon sa importasyon sa bugas niadtong Pebrero 13.

Gikan 2019 hangtud 2026, midaku ang importasyon sa bugas gikan 2.57 milyong tonelada ngadto sa kapin 5 milyong tonelada. Nagresulta kini sa pagkahagba sa presyo sa humay, gikan sa abereyds nga ₱20 kada kilo niadtong 2018 ngadto sa ₱14-₱16 kada kilo sa misunod nga mga tuig. Nagresulta kini sa pagkalugi sa mga mag-uuma, pag-ubos o paghunong sa pagtanum ug labaw nga pagkalubong sa utang tungod sa gasto sa produksyon ug kawalay igong suporta gikan sa estado.

Niadtong Pebrero 10, nagprotesta sa Quezon City ang mga myembro sa Anakpawis Partylist isip pagkundena sa walay hunong nga pagsaka sa presyo sa lana ug pakigkunsaba sa rehimeng US-Marcos sa kartel sa lana.

Niadtong Pebrero 17 misaka ang presyo sa gasolina og ₱1.20/litro ug ₱0.60/litro sa diesel ug kerosin. Gikan sa pagsugod sa tuig, netong misaka ang presyo sa gasolina (₱4.20/litro), diesel (₱7/litro) ug kerosin (₱5/litro).

Nagtaho usab ang Petron nga midaku ang kita niini og 37% o ₱9.7 bilyon niadtong Nobyembre 2025. Samtang naghakop og bilyun-bilyon ang mga kumpanya sa lana, patung-patong ang pagpaantus nila sa masang naghago.

Mga agresibong maniobrang nabal, padayong ginalunsad sa US sa kadagatan sa Pilipinas

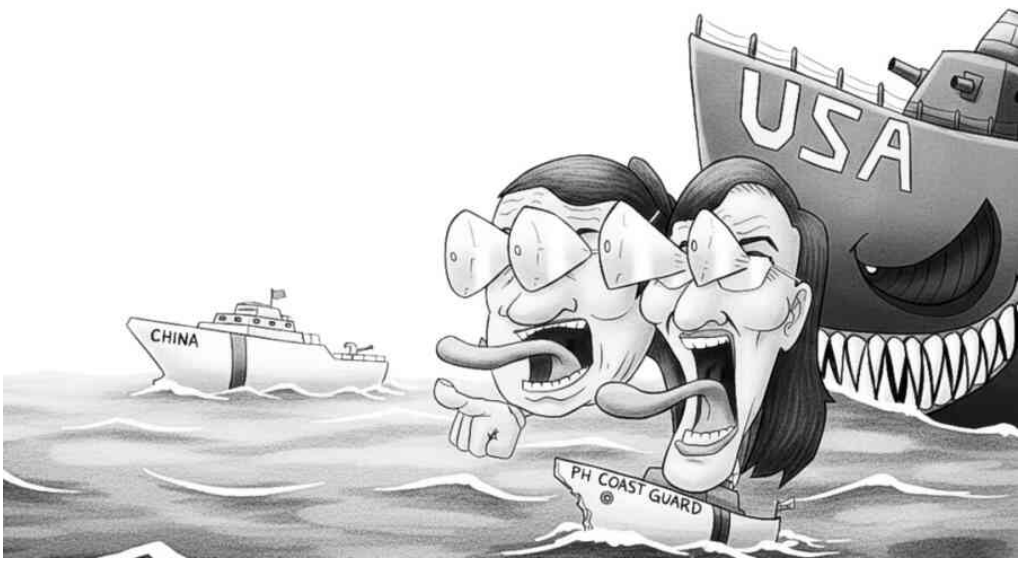

Taliwala sa pagmakmak sa China sa mga upisyal sa Philippine Coast Guard, Armed Forces of the Philippines (AFP), ug sa mga maka-US nga senador, sa pagpakaaron-ingnong pagpanalipud sa soberanya sa Pilipinas, walay hunong ang agresibo ug interbensyunistang mga maniobrang militar ug nabal sa US sa West Philippine Sea (WPS). Labaw nga ginapadaku sa maong mga maniobra ang posibilidad sa pag-ulbo sa armadong panagsangka tali sa US ug China, ug pag-among sa Pilipinas sa inter-imperyalistang gubat.

Sa sinugdanan pa lang sa tuig, gianunsyo na sa AFP ang paglunsad sa US og klase-klaseng aktibidad sa WPS gikan Enero 15 hangtud Marso 31. Niadtong

Pebrero 2-6, naghimo ang US og Bilateral Bomber Air Patrol sakop ang Scarborough Shoal (Bajo de Masinloc) hangtud sa Luzon Strait. Niadtong Pebrero 13, midunggo ang barkong iggugubat sa Australia sa Subic Bay sa Zambales human “milawig” ug nanginlabot sa bangi sa Kalayaan Island Group niadtong Pebrero 9-10. Uban ang US ug Japan, mitampo kini sa risgo nga mga maniobra sa WPS ilalum sa ika-14 nga Multilateral Maritime Cooperative Activity.

Samtang, bwelado na ang pagpangandam alang sa lain na usab nga magun-ubong war games nga Salaknib ug Balikatan (Sabak) nga nakatakda gikan Abril hangtud Hunyo. Gikan Enero, subsub ang pagsulod-gawas sa Pilipinas sa tag-as nga upisyal militar sa US, Japan ug Australia para sa pag-andam sa maong aktibidad.

500 + aktibidad militar

Ang nahisgutang mga war games kabahin sa kapin 500 interbensyunistang aktibidad nga pagalunsaron sa US sa Pilipinas karong tuiga. Walay labot dinhi ang mga unilateral (dili apil ang AFP) nga war games nga pagahimuon sa US sa teritoryo sa nasud. Wala usay labot dinhi ang mga war games nga ipatawag sa Australia ug Japan.

Aron hatagag pangatarungan ang subsub ug dagkung mga war games karong tuig, ginasulti sa US nga kritikal kuno ang 2026 tungod adunay plano ang China nga mogamit og kabangis aron subling ipailalum sa panggamhanan niini ang Taiwan sugod 2027. Taliwala kini sa kanunay nga ginasulti sa China nga anumang “reunipikasyon” sa Taiwan pagahimuon sa malinawong pamaagi.

Giaprubahan ang listahan sa mga war games niadto pang Agosto 2025 sa tinuig nga pulong sa Mutual Defense Board-Security Engagement Board. Subli kining gipalig-on niining Pebrero 16 sa ika-12 nga Philippines-US Bilateral Strategic Dialogue kung asa gianunsyo sa US nga maghan-ok kini og dugang nga mga drones ug misayl batok sa China sa nasud. Busa, ang mga maniobra sa US sa WPS dili “reaksyon” sa presensya sa China, kundili kalkuladong mga aksyon aron painiton ang bangi sa rehiyon.

Takuban nga “transparency”

Samtang ginasulting “transparency” o pagbutyag sa sitwasyon sa WPS ang ginahimong pagsaysay sa “interbensyon” sa China sa WPS, tinuyong ginatabunan sa AFP ug mga sugo sa US ang dinaghang presensya ug interbensyon sa mga tropang Amerikano sa mga isyu sa Pilipinas, ug pag-angkon niini sa mga estratehikong lokasyon sa nasud.

Niini lamang Pebrero, gipubliko sa US ang pagtukod niadtong Hulyo 2025 sa Army Rotational Force-Philippines. Dungan ang operasyon niini sa Littoral Rotational Force-Luzon, usa ka yunit sa US Marine Corps nga nakabase nag-una sa tumoy nga bahin sa amihanang Luzon. Niadtong Oktubre 2025, gipailalum ang maong mga yunit sa Task Force Philippines, kumand sa US nga gitukod human gibalibaran sa uban nasud sa Southeast Asia ang duso sa US nga maghimo og pormal nga kasabutang paniktik batok sa China. Puli-puli ang mga tropang Amerikano sa maong pormasyon nga permanente nang nakabase sa nasud.

Dugang sa mga barkong iggugubat, nagpondo sa South China Sea ug sa mga dagat sa Pilipinas (WPS ug inter-isla) ang mga barko sa US nga pang-sarbey sa kadagatan ug pang-sarbeylans sa mga barkong Chinese. Kini nga mga barko giplastaran sa mga “sibilyang marino” nga nakapailalum sa US Military Sealift Command.

Naghinubra ang presensya niini sa napublikong siyam ka “nauyunang lokasyon” ilalum sa EDCA. Gihatagan ang mga tropang Amerikano og ekstra-teritoryal nga mga katungod ug proteksyon. Luwas sila sa mga lokal nga balaod ug dili sila basta-bastang mapanubag sa unsamang krimen nga ilang mahimo.

Pagparehistro sa indibidwal nga prangkisa sa dyip, gikampanya sa tibuok nasud

Sa halos usa ka dekada sa mini nga programang modernisasyon sa transportasyon, labaw nga migrabe ang kahimtang sa mga drayber ug komyuter sa nasud. Ilalum sa Public Transport Modernization Program (PTMP), kanhing Public Utility Vehicle Modernization Program o “jeepney phaseout,” kapin 180,000 dyip ang gitangtang sa kalsada ug kapinkun-kulang 500,000 ka drayber ug opereytor ang nawad-an og panginabuhian. Milyun-milyong komyuter ang naperwisyo ug nag-antus sa mas taas nga pamasahe ug kakulang sa masakyan.

Atubangan niini, sunud-sunod nga naghimo ang grupong Piston og mass filing o dungan-dungan nga pagsumite og mga dokumento sa LTFRB aron ibalik ang indibidwal nga prangkisa sa mga tradisyunal nga dyip. Gigamit nila ang paghatag sa ahensya sa individual provisional authority (IPA) o temporaryong prangkisa nga unang giabli niadtong 2021 aron agapan ang kakulang sa mga pangpublikong sakyanan sa daghang ruta. Bisan probisyunal, ginaila kini sa Piston nga dakung lakang ngadto sa pagbalik sa 5-ka-tuig nga indibidwal nga prangkisa. Dungan niini, nanawagan ang Piston para sa “mass withdrawal” o paghawa sa mga drayber ug opereytor sa mga konsolidadong prangkisa.

Mibarog ang grupo nga ang konsolidasyon sa prangkisa “monopolyo, pag-ilog ug pagguba” sa panginabuhian sa mga indibidwal nga drayber ug opereytor. Pamatuod dinhi ang dinaghang pagsirado sa mga kooperatiba tungod sa pagkalubong sa utang ug sayo nga pagkaguba sa mga “modernong sakyanan.”

Sa Albay, gipaambit sa Condor-Piston ang sistema sa korapsyon kung asa mikita og ₱100,000-₱200,000 nga komisyon ang mga lider sa mga mini nga kooperatiba sa matag gipalit nga “modernong” sakyanan. Ang lider ang nangutang sa bangko, apan ang mga myembro sa “kooperatiba” ang nagabayad dinhi. Gitugutan sa rehimeng Marcos ug mga ahensya niini ang ingon niining sistema.

Sa Baguio City, lubong sa utang ang mga drayber nga gipugos sa pagpalit og mga imported nga sakyanan sa kantidad nga ₱3.3 milyon kada usa, ug ginahulugan og ₱33,000 kada bulan. Matud sa Piston-Metro Baguio, sentensyang kamatayon kini sa panginabuhian sa gagmayng opereytor, ug pagpabor sa langyawng mga suplayer ug dagkung korporasyon. Tungod sa taas nga balayrunon, posibleng mosaka ang pamasahe og hangtud ₱50 kada byahe.

Nasudnong pakigbisog

Sa National Capital Region, Cordillera, Panay ug Bicol, daghan nang drayber ug opereytor ang naghimo ug andam nga maghimo og mass filing aron mokuha og probisyunal nga indibidwal nga awtoridad ug rehistro.

Sa Metro Baguio, hiniusang mibarog ang mga drayber ug opereytor aron ibutyag ang korapsyon sa mga kooperatiba, korporasyon ug kahugpungan. Gibutyag nila ang mga anomalya dinhi sama sa kawalay tinuod nag eleksyon sa mga lider, sobra-sobrang butaw sa pagpamyembro ug uban pang bayrunon, grabeng kontrol sa anaa sa liderato, ug kawalay dibidendo o patas nga bahinay sa kita. Nagtunhay usab ang kawalay transparency ug ang

maanomalyang paggunit sa kwarta nga nagresulta sa pagpangutang ug pag-antus sa mga drayber ug opereytor.

Sa Iloilo ug Guimaras, dungan-dungan nga nagsumite og mga dokumento alang sa temporaryong prangkisa ang mga drayber niadtong Pebrero 12. Panawagan usab nila ang pagbasura sa dili demokratiko, pro-negosyo, ug magun-ubong Local Public Transport Route Plan ng Iloilo City ug Provincial Public Transport Route Plan sa Iloilo Province. Ayha niini, nagtapok ang kapin 30 ka organisasyon, konsolidado ug dili konsolidado, ilalum sa No To PUV Phaseout Coaliton Iloilo ug Guimaras niadtong Enero 31. Usa ka protesta usab ang gihimo sa mga konsyumer ug pasahero sa Iloilo City niadtong Pebrero 16 tungod sa kakulang sa masakyan.

Sa Albay ug Sorsogon, nagtapok ang mga myembro sa Condor-Piston Bicol niadtong Pebrero 8 aron itakda ang mass filing sa mga drayber ug opereytor gikan sa lain-laing distrito sa Albay. Misalmot usab ang mga drayber gikan sa Sorsogon nga nagpaambit sa dugang nilang problema kalabot sa maanomalyang Local Public Transport Route Plan. Matud nila, wala giabli sa konsultasyon ang bag-ong mga ruta ug puno sa korapsyon ang proseso.

Pagpatin-aw sa Piston, ang pagkigbisog nila para sa probisyunal nga awtoridad ug rehistro nakabase sa pakigbisog aron ibalik ang katungod sa indibidwal nga prangkisa. Ang pagparehistro sa mga indibidwal nga drayber ug opereytor pagduso sa ilang katungod sa panginabuhian ug disenteng trabaho ngadto sa estado.

Kasabutan para sa kritikal nga mineral

Laing ang-ang sa pagpangawkaw sa imperyalismong US sa Pilipinas

Niadtong Pebrero 4, mipirma sa kasabutan ang gubyerno sa Pilipinas ug US alang sa “pagpalambo sa kooperasyon” sa pagmina sa mga kritikal nga mineral ug rare earth sa nasud. Gihimo ang kasabutan samtang anaa sa pulong nga 2026 Critical Mineral Ministerial nga gilunsad sa Washington. Gawas sa Pilipinas, nagtukod og parehong bilateral nga kasabutan ang US sa 10 pa ka nasud. Laraw kuno sa kasabutan nga mahimo ang “pagproseso” sa nasud sa maong mga ginaeksport nga mineral, partikular ang nickel, cobalt ug graphite, sigon sa nagkakusog nga tyempo sa produksyon sa mga produkto nga nanginahanglan niini.

Ang kritikal nga mineral ug mga rare earth element mahinungdanong sangkap alang sa paghimo og mga de-kuryenteng sakyanan, renewable

energy, elektroniks, ug abanteng teknolohiya. Sa kasamtangan, ang China ang adunay kontrol sa 70% sa rare earth mineral ug nagaproseso sa 90% sa suplay sa kritikal nga mineral sa kalibutan.

Ang gihimong mga bilateral nga kasabutan kabahin sa Critical Mineral Security Program sa gubyerno sa US nga nagtinguhang palambuon ang kapasidad sa US sa produksyon ug pagproseso sa mga kritikal nga mineral samtang nagahimo og bag-ong alyansang heyopulitikal sa mga nasud nga adunay abundang rekurso. Estratehikong laraw sa imperyalismong US ang mapabilin ang dominanteng posisyon niini sa kalibutan batok sa China. Markado nga labawng agresibo karon ang US aron siguruhon ang kontrol ug akses sa mahinungdanong rekurso sa tibuok kalibutan. Ginaila sa US ang kritikal nga mineral isip isyu sa nasudnong seguridad ug ginatagad kini sama sa lana niadtong miaging siglo.

Kabahi usab ang kasabutan sa programa sa rehimeng Marcos nga nagtinguhang paspasan ang pagdaghan sa dinagkung mina sa nasud pinaagi sa pag-awhag sa langyawng mamuhunan ug pagpakete sa pagmina isip “transisyon ngadto sa limpyong enerhiya.” Gipapaspas ug gihimong simple ang pagproseso sa mga aplikasyon sa pagmina nga pabor usab sa adyenda sa US.

Luzon Economic Corridor

Unang misulod sa kasabutan ang gubyerno sa Pilipinas sa pagmina sa kritikal nga mineral niadtong Abril 2024 ilalum sa Luzon Economic Corridor (LEC), programa sa ekonomiya tali sa US, Japan ug Pilipinas. Laraw sa LEC nga papaspason ang koordinasyon sa pamuhunan sa dinagkung proyekto sama sa riles, modernisasyon sa mga pantalan, “limpyong enerhiya,” ug dagan sa suplay alang sa semikonduktor ug agrikultura. Ginaila kining pang-atbang sa imperyalismong US sa Belt and Road Initiative ug Maritime Silk Road sa China.

Naghatag dalan usab ang LEC alang sa mga kumpanyang Amerikano nga gawasnong makamina, magproseso ug mag-eksport sa kritikal nga mineral. Ginaproteksyunan usab niini ang dagan sa suplay sa US gikan sa interbensyon sa China ug ubang nasud pinaagi sa pagpalapad sa tinubdan niini og suplay, ug mga agian niining ruta.

Gawas sa ekonomikanhong aspeto sa LEC, magsilbi usab kining kadugtong sa EDCA. Lakip ang LEC sa plano sa US nga himuong sentro ang Luzon para sa mga operasyon militar niini, nga lapas sa soberanya sa nasud.

Epekto sa katawhan

Ang bag-ong gipirmahang kasabutan timaan sa lain na usab nga bwelo sa imperyalistang pagpangawkaw sa natural nga bahandi sa nasud sa kalautan sa nasudnong industralisasyon, kinaiyahan, ug mga katungod sa mga lokal nga komunidad.

Ang Pilipinas ang ikaduha sa pinakadakung prodyuser sa nickel, ang nag-unang kritikal nga mineral nga ginaeksport sa nasud. Adunay reserbang deposito ang nasud nga 4.8 milyon metrikong tonelada ug nagkantidad og $170 bilyon. Nakuha kini nag-una sa Zambales, Surigao del Norte ug Sur, Dinagat ug Palawan.

Sagad nga pamaagi sa pagmina sa nickel mao ang open-pit, usa sa pinakamagun-ubong porma sa pagmina. Ang ingon niining proseso sa pagmina nagresulta sa pagdahili sa yuta, ug paghilo sa hangin, yuta, sapa, kadagatan, ug tinubdan sa tubig mainum.

Kung mapatuman ang kasabutan, sigurado nga modaghan ang operasyon sa magun-ubong mina sa nasud. Magaresulta kini sa labaw pang pagkaguba sa kinaiyahan, pagkuyanap sa makahilo nga basura, kumbersyon sa mga yutang agrikultural ug pagpalayas, pagrabe sa militarisasyon, ug pagdaghan sa kasong pagpatay sa mga mag-uuma ug lumad, ug pagdaghan sa paglapas sa tawhanong katungod, para lang sa interes sa ekonomiya, militar ug heyopulitika sa imperyalismong US.

Magtiayong traydor sa Camarines Norte, gikundena sa BHB

HUGOT NGA GIKUNDENA sa Bagong Hukbong Bayan (BHB)-Camarines Norte ang pagsurender, hingpit nga pagtraydor ug pagluib sa masa nilang Marlon Asis (alyas Pots) ug Julie Grace Lola (alyas Haraly). Gipaatubang and duha sa 42nd IB sa publiko isip mga “surenderi” niadtong Pebrero 4 sa hedkwarters sa batalyon sa Labo, Camarines Norte.

Sa pamahayag sa 42nd IB, gisulti niining nagsurender ang magtiayon og .30 kalibre ug 60 kalibreng masinggan, mga bala, eksplusibo, ug uban pang gamit militar. “Nagtraydor sila sa masang mag-uuma ug naghagong hut-ong sa prubinsya bugti sa kaugalingon nilang interes,” pamahayag sa BHB-Camarines Norte. Gawas sa pagsurender og armas, nangalap ug nagpasa ang magtiayon og impormasyon nga nagresulta sa magkasunod nga engkwentro nga gikadaut sa BHB ug mga sibilyan. Gidagit usab sa dalawa ang pondo sa Partido Komunista ng Pilipinas.

Nagpahimangno ang BHB-Camarines Norte sa katawhan sa prubinsya ug rehiyon nga magbantay batok sa pagsabwag og itum nga propaganda ug bakak sa magtiayon. Gideklara ang duha nga “persona non grata” sa mga natarang gerilya ug langkub sa rebolusyonaryong kalihukan sa Camarines Norte.

Kampanya kontra traydor. Gilunsad sa rebolusyonaryong kalihukan sa Southern Tagalog ang usa ka kampanya sa pagbutyag ug pagbatikos sa mga kontra-rebolusyonaryong taksil niining Pebrero. Nagpagula ang BHB ug National Democratic Front sa rehiyon og mga poster nga adunay hulagway sa mga traydor nga pinaka-notoryus sa pagpagamit sa Armed Forces of the Philippines ug rehimeng US-Marcos. Matud nila, angay kundenahon ang mga traydor sa pagsilbing instrumento sa Red-tagging ug pagpanghadlok sa katawhan. Nanawagan silang malukpanong ipakaylap sa tibuok rehiyon ang mga poster.

Mga paglapas sa tawhanong katungod, narekord sa lain-laing bahin sa nasud

Narekord sa lain-laing bahin sa nasud ang mga kaso sa pagdagit, Red-tagging, pagpamig-ot, ug pagpasaka og hinimu-himong kaso batok sa mga mag-uuma, mamumuo ug tigpanalipud sa tawhanong katungod.

Pagdagit. Gidagit sa mga elemento sa 47th IB si Lolly Alperto, 60-anyos, mag-uuma, samtang namupo og kape duul sa iyang balay sa Sityo Agpapataw, Barangay Binobohan, Guihulngan, Negros Oriental niadtong Enero 31. Nataho nga gipaulanan og bala sa mga sundalo si Alperto ug gibanabanang nasamdan ayha siya gidagit. Hangtud karon, wala pa gihapon siya nakita sa iyang pamilya.

Pagdakop ug pagpasaka og kaso. Gidakop sa mga gwardya ug sa PNP-Cabuyao ang 21 ka mag-uuma nga nagalunsad og kampuhan sa Sityo Veinte-Veinte Cuatro, Barangay Casile, Cabuyao, Laguna niadtong Pebrero 7. Gibabagan sa mga mag-uuma ang pagpangilog sa ilang yuta sa Laguna Estates Development Corporation, gipanag-iyahan sa pamilyang Yulo. Gikasuhan sila og “trespassing” apan gibasura gilayon sa piskalya. Ginaangkon sa kumpanya ang 24-ektaryang yuta sa barangay.

Sa Bulacan, giaresto sa mga elemento sa PNP-San Jose Del Monte (SJDM) si Engineer Even Calajate niadtong Pebrero 11, usa sa testigo batok sa kumpanyang Primewater. Giakusahan siya og perjury (pagpamakak sa usa ka gipanumpaang pamahayag) sa lima ka suporter ni Rida Robes, meyor sa SJDM. Ang kaso kalabot sa iyang nahimong testimonya sa Senado niadtong Nobyembre 2025 dihang maglunsad kini og pangpublikong imbestigasyon mahitungod sa palpak nga serbisyo sa Primewater.

Pagpamig-ot. Duha ka lalaking nakasibilyan nga nagpailang mga sundalo ang miadto sa balay ni Eduardo Capuyan, retiradong organisador sa mga mamumuo sa Southern Mindanao Region niadtong Pebrero 10. Giinteroga siya kalabot sa pipila ka mga indibidwal nga ginapangita sa militar.

Sa Caloocan City, pugos nga gisulod ug gikawatan ang upisina sa Gabriela-Caloocan niadtong Pebrero 17. Gidagit nila ang projector, mga polyeto nga pagagamiton unta sa anibersaryo sa EDSA sa Pebrero 25, ug uban pa. Giransak sa mga suspek ang upisina. Unang gisulod ug gipailalum sa sarbeylans ang upisina sa grupo sa mga nagpailang pulis niadtong Oktubre 28, 2025.

Red-tagging. Sa Albay, gikan Pebrero 8, napansin ang pagkaylap sa mga poster sa NTF-Elcac diin gi-Red-tag ang mga progresibong lider ug grupong Bicolano sa palibot ug sulod sa mga unibersidad ug eskwelahan. Lakip sa biktima si Julius Espadero, bise presidente sa ACT Bicol Union.

2 ka dekadang pagpaantus sa 12% VAT sa masang Pilipino

Duha ka dekada nang ginapas-an sa masang Pilipino ang 12% value-added tax (VAT) sukad nga gipahamtang kini sa reaksyunaryong gubyerno niadtong Pebrero 2006. Gikan 10%, gipataas sa 12% ang VAT ug milangkub sa halos 90% sa mga produkto ug serbisyo. Kini ang pinakataas nga tantos sa VAT sa tibuok Southeast Asia.

Ang VAT ginakibhang sa gubyerno sa ginapalit sa yanong Pilipino nga produktong pagkaon (naprosesong karne, delatang isda, mantika, gatas, kape, asukal, nudels, ug uban pa), mga sanina ug sapatos, tambal, gamit sa balay, ug gamit pang-konstruksyon ug sa mga serbisyo sama sa kuryente, tubig, ug telekomunikasyon sa nasud. Ginakulekta kini sa Bureau of Internal Revenue (BIR). Nagpahamtang usab og VAT sa mga produktong gina-import nga ginakolekta usab sa Bureau of Customs (BOC).

Kasaysayan sa VAT

Unang giduso sa International Monetary Fund (IMF) niadtong 1984 ang pagpatuman sa mga reporma sa pagbuhis sa Pilipinas. Upat ka tuig ang milabay, gipahamtang sa rehimeng US-Aquino I ang 10% VAT sa pinaagi sa Executive Order No. 273. Sakop sa pagbuhis ang daghang produkto sa nasud gawas sa mga produktong pang-eksport.

Gipalapad sa unang higayon ang langkub sa VAT niadtong Mayo 1994 dihang giaprubahan sa kongreso sa rehimeng US-Ramos ang Republic Act (RA) No. 7716 o Expanded VAT (EVAT). Ang EVAT usa sa mga kundisyong gilatag sa IMF aron pautangon ang gubyerno og $650-milyon niadtong Hunyo 1994. Sakop niini ang dugang nga mga produkto ug serbisyo aron pahamtangan og VAT lakip ang mga pestidisyo ug serbisyo sa telekomunikasyon ug pagbyahe sa eroplano ug barko. Tungod sa pagkwestyon sa ligalidad sa balaod, nadelatar sa duha ka tuig ang pagpatuman niini.

Niadtong Pebrero 2006, upisyal nga gipataas sa rehimeng US-Arroyo ang 10% VAT ngadto sa 12% VAT subay sa pagbalaod sa kongreso sa RA 9337 o Reformed VAT niadtong Mayo 2005. Sa misunod nga mga amyenda sa VAT, nagpabilin kini sa taas kaayong 12% ug gipalapad pa ilalum sa Tax Reform for Acceleration and Inclusion (TRAIN) Law (2018) ug Digital VAT (2024).

VAT, asa napadulong?

Sa datos sa BIR, ang VAT ang ikaduha sa pinakadakung nakulektang buhis sa ahensya (25% sa kinatibuk-ang nakulektang buhis) kada tuig. Niadtong 1988, dihang gipatuman ang 10% VAT, nakakulekta ang BIR og ₱7.15 bilyon. Dihang gipalapad kini niadtong 1996, midaku ang nakulektang VAT ngadto sa ₱40.93 bilyon gikan ₱29.57 bilyon niadtong 1995. Dihang gipataas ngadto sa 12% niadtong 2006, nakakulekta ang gubyerno og ₱140.93 bilyon gikan sa ₱87.86 bilyon niadtong 2005.

Gikan Enero hangtud Agosto niadtong 2025, mikita ang gubyerno gikan sa VAT og ₱487 bilyon samtang nataho sa BIR ang usa sa pinakataas nga nakulektang VAT niadtong 2024 nga mikabat og ₱643.85 bilyon. Gikan 1988, gibanabanang mokabat sa ₱7.29 trilyon ang kinatibuk-ang nakulekta sa BIR sa VAT. Wala pay labot dinhi ang nakulekta sa BOC sa VAT sa mga imported nga produkto.

Ang VAT, sama sa lain pang nakulektang buhis, nagapondo sa operasyon sa reaksyunaryong gubyerno. Dinhi gikan ang pangbayad sa labaw pang nagkadakung langyawng utang, sayop nga prayoridad sa militar ug depensa ug mga proyektong imprastruktura, ug para sa kikbak ug kurakot sa mga burukrata-kapitalista.

Direkta sa bulsa

Sa bag-o lang nga pagkabutyag sa sistemikong korapsyon sa rehimeng Marcos, nahimong dobleng paantus ang pagbayad og VAT. Nabati ni Anna, 43-anyos nga inahan sa tulo sa Pasig City, ang maong kalisud. Sa iyang gipayarang bill sa kuryente (₱4,994.47), tubig (₱1,095.8) ug internet (₱2,400) niadtong Enero, gibanabanang ₱1,000 ang nabulsa sa estado pinaagi sa VAT. Dugang pa dinhi ang gasto nila sa pagkaon, sa LPG, sa eskwelahan, ug sa renta, nga aduna usay patong nga VAT.

“Tanan nga ilang nakulekta direktang ginabulsa lamang ug ginagamit sa kaugalingong interes maong ang mga Pilipino padayon pa gihapong naglisud bisan kanunay silang naningkamot,” matud ni Anna. Duyog siya sa lapad nga panawagan sa pagpanubag sa tanang nalambigit sa korapsyon ug naghandum nga mabalik sa katawhan ang ilang pera.

Niadtong Pebrero 13 ug 20, nagprotesta ang Gabriela sa Commonwealth Market sa Quezon City aron ipanawagan: “VAT tanggalin, kurakot panagutin!” Pagsugod kini sa ilang kampanya aron ipabasura ang VAT nga mahimong sentrong kampanya sa grupo hangtud sa Kalibutanong Adlaw sa Kababayen-ang Mamumuo. Lambigit niini, ginaduso sa Makabayan Bloc sa kongreso ang Presyo Ibaba Bill nga magtangtang sa 12% VAT.

Sa mubong pagkasulti

abereyds nga minimum nga suhulan sa tibuok nasud, nga 40% lamang sa ₱1,253 nga makabuhi nga suhulan niadtong Enero. Kulang kaayo kini bisan ang nakatakdang pinakataas sa National Capital Region (₱695/araw). Mas grabe pa sa ubang rehiyon, nga ₱435 hangtug ₱550 lamang.

8 KA CO-PERPETRATOR

ni **Rodrigo Duterte** sa kasong mga krimen batok sa katawhan sa iyang **mini na gubat kontra-droga** ang gipangalanan sa ICC. Ang tanan nakauban ni Duterte sukad siya meyor sa Davao City gawas kang Vitaliano Aguirre II.

Ronald "Bato" Dela Rosa
Senador ug kanhing hepe sa PNP

Christopher "Bong" Go
Senador ug kanhing Presidential Aide

Oscar Albayalde
Kanhing hepe sa PNP

Camilo Cascolan
Kanhing chief of staff sa PNP

Vicente Danao
Kanhing Manila Police District Director

Dante Gierran
Kanhing NBI Director

Isidro Lapeña
Kanhing hepe sa PDEA

Vitaliano Aguirre II
Kanhing kalihim sa DOJ

sukad nga gidagit ug pugos nga giwala si **Ariel Badiang**, konsultant pangkalinaw sa NDF para sa Southern Mindanao Region. Gidagit siya sa mga pwersa sa Armed Forces of the Philippines-Eastern Mindanao Command sa Manolo Fortich, Bukidnon niadtong Pebrero 6, 2023.

gitaaas sa badyet alang sa imprastruktura sa edukasyon sa 2026 badyet human gibalhin sa rehimeng Marcos ang "allocables" alang sa paghimo og mga klasrum gikan sa DPWH ngadto sa DepEd. **Taliwala niini, makatukod lamang ang pondo og 24,527 ka klasrum, layo sa 165,443 nga kulang.**

300 MILYON

mamumuo, mag-uuma, estudyante, propesyunal ug gagmayng negosyante ang misalmot sa **nasudnong welga sa India** niadtong Pebrero 12 alang sa ilang mga katungod ug aron kundenahon ang mga palisiya sa ultra-toong gubyerno sa ilang nasud.

7 TANKER O BARKONG NAGADALA OG LANA

gikan sa Venezuela ang iligal nga giharang ug giilog sa US sa mga kadagatang internasyunal gikan Disyembre 2025. Duha dinhi padulong unta sa Cuba.

45,472
metriko tonelada

ang abereyds nga gihagba sa lokal nga produksyon sa isda kada tuig. Gikan 2.6 milyong MT niadtong 2010, mihagba ang nasikop ngadto 1.9 milyong MT na lamang niadtong 2023.

Bunga kini sa palpak nga tubag sa estado sa mga kalamidad, pagpadayon sa mga proyekto nga migun-ub sa mga pangisdaanan ug ekosistemang marino, ug pagtugot sa komersyal nga operasyon sa *municipal waters*.

Gikan sa: *Oceana Philippines*